

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

Datums skatāms laika zīmogā Nr. 6-8/210

Ministru prezidentam
Arturam Krišjānim Kariņam
pasts@mk.gov.lv

Informācijai:
Satiksmes ministrijai
satiksmes.ministrija@sam.gov.lv

Finanšu ministrijai
pasts@fm.gov.lv

Labklājības ministrijai
lm@lm.gov.lv

*Par atvieglojumiem pilsētas sabiedriskajā transportā
bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem*

[1] Tiesībsargs 2022. gada 28. martā sniedzis atzinumu pārbaudes lietā Nr. 2022-09-23DC (turpmāk – Atzinums) par bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu tiesībām izmantot braukšanas maksas atvieglojumus sabiedriskajā transportlīdzeklī pilsētas nozīmes maršrutā. Konstatēts, ka līdz 2009. gada 1. septembrim¹ bērniem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem, kuri atrodas audžuģimenēs, aizbildnībā, bērnu aprūpes institūcijās vai māsās vispārējās vai profesionālās izglītības iestādēs, bija piešķirtas tiesības bez maksas izmantot sabiedrisko transportlīdzekli gan reģionālās (starpilsētu un vietējās) nozīmes maršrutā, gan pilsētas nozīmes maršrutā. Vēlāk² šis atvieglojums tika mainīts, paredzot atbalstu tikai sabiedriskā transportlīdzekļa, kas pārvadā pasažierus reģionālās nozīmes maršrutā, izmantošanai, un tas ir izskaidrojams ar taupības pasākumiem 2008. gada finanšu krīzes dēļ.

¹ Ministru kabineta 2009. gada 30. jūnija noteikumu Nr. 700 “Noteikumi par pasažieru kategorijām, kam ir tiesības izmantot braukšanas maksas atvieglojumus maršrutu tīkla maršrutos” 6. punkts.

² Ministru kabineta 2009. gada 4. augusta noteikumu Nr. 872 “Noteikumi par pasažieru kategorijām, kuras ir tiesīgas izmantot braukšanas maksas atvieglojumus maršrutu tīkla maršrutos” 7. punkts; Ministru kabineta 2021. gada 22. jūnija noteikumu Nr. 414 “Braukšanas maksas atvieglojumu noteikumi” 6. punkts.

Atzinumā tika lūgts Satiksmes ministrijai izvērtēt nepieciešamību veikt normatīvo aktu grozījumus, lai bērniem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem, kuri atrodas audžuģimenēs, aizbildnībā, bērnu aprūpes institūcijās, vai ir sasnieguši pilngadību un mācās vispārējās vai profesionālās izglītības iestādēs, nodrošinātu tiesības bez maksas izmantot ne tikai sabiedrisko transportlīdzekli, kas pārvadā pasažierus reģionālās nozīmes maršrutā, bet arī pilsētas nozīmes maršrutā.

[2] Tiesībsargs vairākkārtīgi lūdza Satiksmes ministriju sniegt informāciju par tiesībsarga rekomendācijas izpildi, proti, kādas darbības tiek veiktas, lai turpmāk tiktu paredzēta ar sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanu saistīto zaudējumu kompensēšana no valsts budžeta līdzekļiem pilsētas nozīmes maršrutu tīkla maršrutos.³

[3] Satiksmes ministrija 2022. gada 21. aprīļa vēstulē Nr. 04.2-01/1269 norādījusi, ka ne 2022. gada, ne arī nākamo periodu plānotajā valsts budžeta programmā 31.00.00 "Sabiedriskais transports" šādu braukšanas maksas atvieglojumu piešķiršanai valstspilsētās finansējums nav paredzēts. Turklāt ministrijas ieskatā procentuālais skaits bērnu bāreņu, kas dzīvo ārpus valstspilsētas administratīvās teritorijas, bet sabiedrisko transportu izmantos valstspilsētās, ir neliels, tādēļ ir saglabājama līdzšinējā finansēšanas kārtība.

Satiksmes ministrijas 2022. gada 26. septembra vēstulē Nr. 04.2-02/2805 norādīts, ka atbilstoši pieejamiem datiem un uzskaites iespējām, nodrošinot bērnu bāreņu pārvadājumus reģionos un valstspilsētās, korekta bērnu bāreņu pārvadājumu uzskaitē iespējama tikai tad, ja visiem bērniem bāreņiem neatkarīgi no administratīvās teritorijas, kurā tie deklarēti, tiek noteikti braukšanas maksas atvieglojumi, kas pēc provizoriskajiem aprēķiniem varētu sasniegt 620 301 EUR papildu nepieciešamo valsts budžeta finansējumu.

Savukārt 2022. gada 27. oktobra vēstulē Nr. 04.2-02/3153 Satiksmes ministrija norādījusi, ka tā konceptuāli neiebilst šāda braukšanas maksas atvieglojuma ieviešanai. Jautājums par papildu finansējuma piešķiršanu Satiksmes ministrijai šādu braukšanas maksas atvieglojumu ieviešanai var tikt skatīts likumprojekta "Par valsts budžetu 2024. gadam" un likumprojekta "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2024., 2025. un 2026. gadam" sagatavošanas procesā kopā ar visu ministriju un citu centrālo valsts iestāžu prioritāro pasākumu pieteikumiem ievērojot valsts budžeta finansiālās iespējas.

[4] Izvērtējot saņemtās atbildes, tiesībsargs secina, ka Satiksmes ministrija ir veikusi situācijas izpēti un aprēķinus, lai turpmāk bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem varētu nodrošināt tiesības izmantot braukšanas maksas atvieglojumus sabiedriskajā transportlīdzeklī pilsētas nozīmes maršrutā.

Tomēr laikā, kopš Atzinuma sagatavošanas, arvien nav notikušas nekādas reālas darbības, lai Atzinumā sniegtā rekomendācija tiktu izpildīta. Pēdējā Satiksmes ministrijas atbilde liecina, ka tiesības bez maksas izmantot sabiedrisko transportu, kas pārvadā pasažierus pilsētas nozīmes transportā, bāreņiem varētu tikt nodrošinātas ne agrāk kā 2024. gadā. Turklāt jāņem vērā, ka papildus naudas līdzekļu pieprasīšanai ir nepieciešams veikt arī grozījumus normatīvajos aktos, kas, iespējams, var vēl vairāk paildzināt procesu.

Kā minēts Atzinumā, šī brīža situācija ne vien skar bāreņu tiesības uz valsts palīdzību, bet arī neatbilst sociāli atbildīgas valsts principam – likumdevējam jāņem vērā sociālā realitāte atbilstoši konkrētajam laikam un patiesajiem apstākļiem valstī un jāparedz

³ Tiesībsarga 2022. gada 10. maija vēstule Nr. 6-8/69, 2022. gada 22. augusta vēstule Nr. 6-8/147, 2022. gada 11. oktobra vēstule Nr. 174, 2022. gada 28. oktobra vēstule Nr. 6-8/185.

pienācīgs sociālās palīdzības minimums⁴. Konkrētajā gadījumā šis pienākums ilgstoši nav pildīts, līdz ar to kavēšanās ar problēmas risināšanu nav pieļaujama.

[5] Ievērojot minēto, lūdzu Ministru prezidentu iesaistīties izklāstītās problēmas risināšanā un **līdz 2023. gada 1. martam** informēt par paveikto, lai bērniem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem tiktu nodrošinātas tiesības bez maksas izmantot sabiedrisko transportlīdzekli, kas pārvadā pasažierus reģionālās un pilsētas nozīmes maršrutā.

Pielikumā: Tiesībsarga 2022. gada 28. marta atzinums pārbaudes lietā Nr. 2022-09-23DC *edoc* formātā.

Ar cieņu
tiesībsargs

Juris Jansons

Leščinska 67201409
valerija.lescinska@tiesibsargs.lv

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

⁴ Satversmes tiesas 2020. gada 16. jūlija sprieduma lietā Nr. 2019-25-03 16. punkts